

אוטוביוגרפיה: ניו־יורק

מאנגלית: סיון בסקין

צ'רלס רזניקוף (1894-1976) נולד בברוקלין להורים יהודים שנמלטו מאימת הפוגרומים ברוסיה אל העולם החדש. ב־1916 סיים את לימודיו בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ניו־יורק, אך ברוב שנות חייו התפרנס מכתובה ומעריכה. עם זאת, השכלתו המשפטית הועילה לו בעבודתו המונומנטלית – ספרי שירי "עדות" שלו, שבהם השתמש בעדויות אמיתיות ממשפטים שנערכו בסוף המאה ה־19 ובתחילת המאה ה־20 בארה"ב, וממשפטים לפושעי מלחמה נאציים. רזניקוף, המושפע מהמשוררים האימאג'יסטיים, לא שוכח בשיריו שום דבר שיכול להיות משמעותי למשורר יהודי בניו־יורק של המאה ה־20: נושאים חברתיים ופוליטיים, נופים אורבניים, עניינים יהודיים, ובמפתיע (או לא?) – גם לא מעט תיאורי טבע. גם הקצרים שבשיריו מציגים רגע יומיומי אך בלתי נשכח או מספרים סיפור.

אף על פי שרזניקוף היה מוערך בחוגי משוררים, ואלן גינזברג אף ראה בו את מבשר דור הבֵּיט, להכרה אמיתית הוא זכה רק בשנותיו המאוחרות. אך במשך כל שנות חייו, גם כשהצלחתו הייתה פחותה, הוא הקפיד לפרסם את שיריו, כדי שלא יאבדו, כפי שאבדו שיריו העבריים השרופים של סבו. חלק מספריו הוא אף הדפיס בעצמו במכונת דפוס שהציב במרתף בית הוריו.

משום מה עבודתו של רזניקוף תורגמה לעברית מעט מאוד. אני שמחה להשלים כאן ולו מעט מהחסר, על ידי הצגת מחזור השירים הארוך שהמשורר כתב בשנות ה־40.

1.

את זה אי אפשר לקנות בפרוטה
 בקיוסק, גם לא ללקט
 בשיחים שבפארק. אולי אפשר למצא
 באפר במגרשים נדחים,
 בין פחיות חלודות וצמחי דטורה.
 אם אתם רוצים לאכל דגים בלי חשבון,
 מלפפונים, מלונים,
 הייתם צריכים להשאיר במצרים.

2.

אני לבד –
 ושמח להיות לבד;
 איני מחבב אנשים שמסתובבים
 כל כך מאחר; שצועדים לאטם אחרי
 חצות
 דרך עלי השלכת על מדרכות העיר,
 איני מחבב
 את פני שלי

במראות הקטנות של מכוונות המורים
 לפני החניות הסגורות.

3.

אני צועד לארכו של כביש,
 מריח פרחים צהבים על שיח,
 צופה בזרירים על כרדשא, אולי –
 אבל למה כל אלה
 בורחים כל כך מהר בתוך מכוניות,
 לאן הם ממהרים
 כל כך?
 הם בטח נסעו להקשיב לגברים חכמים
 ולהביט בנשים יפות,
 ואלו אני סתם טפש
 המשוטט פה לבד.

4.

אני אוהב את קולות הרחוב –
 אבל, נפרד ובודד,
 אני עומד מול חלון פתוח
 ומעבר לדלת סגורה.

5.

ובכן, החרף כאן; העלים טאטאו זה מכבר
 מהשבילים המתפתלים; העצים והאדמה
 הם בצבע חום –

הכל מסדר.

בפארק פורחים הפנסים לבדם.

מתהלכים ומדברים;

אבל צרות של גברים בגיל העמידה

שלא ראו הצלחה בחיים

כל כך משעממות!

6.

עכשו קר: היכן שנמס השלג,
 המדרכה נסדקת בקרח שחר תחת צעדי
 הזהירים;

והשלג ישן ומחרר,

פה אפר מהאפר ושם צהב מהחול.

המדרכה מונחת בצל הכתים

הקר;

יונים ודרורים מסתתרים בחללי עצים

מהקר והרוח; אבל כאן, היכן

שאור החמה נגר ברחוב הצר

על אילן קטן, שחר ועירים מעלים,

הדרורים בשמש, מצטופפים על הענפים.

מי שבחיייהם עמדו באמץ בזעמם של

יצורים כמוהם,

הם כַּעַת פְּסָלִים מְאָרֵד,
אֲמִיצִים נֶגֶד מִזַּג הָאָוִיר לְבָדוּ.
אֲנִי מוֹצֵא אֶת עֲצָמֵי מְדַבֵּר בְּקוֹל רֶם
בְּלִכְתִּי;
זֶה לֹא טוֹב.

דוֹן ז'וֹאֵן לְבָדוּ יֵאֲמִין
שְׂאֲנִי בְּשִׁיחָה עִם פְּסָלִים
הַמְּכַסִּים בְּשֶׁלֶג לְבָן;
פְּרַנְצִיסקוֹס הַקְּדוֹשׁ לְבָדוּ –
שְׂאֲנִי מְדַבֵּר לְדֶרֶוּרִים
בְּשִׁיחִים הַרְיָקִים מְעֵלִים,
לִיּוֹנִים
שֶׁבְּשֶׁלֶג.

.7

הַחֲבָלִים שֶׁבְרוּחַ
מְצַלִּיפִים בְּתֵרֵן הַדְּגָל
(הַדְּגָל עֲצָמוֹ גֵּלֶשׁ מְטָה);
מְאָחוּרֵי צְמֻרוֹת עֲצִים עִירְמוֹת
אוֹרוֹתָיו שֶׁל מְטוֹס
מֵתְרַחֲקִים לְאֵטָם.

כּוֹכֵב אוֹ שְׁנַיִם זוֹרְחִים
בֵּין אַרְבוֹת שֶׁל מַפְעָל;
הַרְחוֹב חֲשׂוֹף וְשֶׁקֶט,
כִּי פֶּנֶס הַרְחוֹב נִשְׁבֵּר,
זָקָר, וְגַם מְאָחֵר.

.8

מְאִירִים אֶת שְׁלַחַן
יוֹם הַלְדוּתָהּ,
הַנְּרוֹת הַבוֹעֲרִים יִתְפָּרְקוּ
לְקֶרְנֵי אוֹר

וּגוֹשֵׁי שְׁעוֹה.
בְּנִגּוּד לְגִלְגֵּלֶת,
הֵם אוֹמְרִים בְּנִימוֹס:
זֶה אֶתָּה!

.9

אֲנִי פוֹחֵד
בְּגִלְלֵי הַשְּׁטוּיּוֹת
שֶׁדְּבַרְתִּי.
עָלִי לְאֲמִץ תְּזוּנָה
שֶׁל שְׁקֵט;
לְחַזֵּק אֶת עֲצָמֵי
בְּדַמְמוֹה.

הֵיכֵן הַחֲכָמָה
שֶׁתְּהִיָּה לִי מְזוֹר?
אֵלֶיךָ לְבָדִי
וְאַרְפֵּא אוֹתִי
בְּאוֹר הַחֲמָה וּבְרוּחַ.

.10

אֲנִי מְאֲמִין שְׂדוּד הָרֵג אֶת גְּלִית.
זֶה בְּטַח הָיָה –
תִּמְצָאוּ כִּבְרָת אֶת שְׁמוֹ בְּרִשְׁמֵת הַקְּצִינִים
שֶׁל דָּוִד.
אֲבָל מִי שָׁזָה לֹא הָיָה, הוּא לֹא הָיָה טַפֵּשׁ,
כְּשֶׁהֲסִיר אֶת הַקְּסָדָה
וְהִנִּיחַ אֶת הַחֶרֶב, הַחֲנִית, הַמִּגָּן
וְאָמַר: הַנֶּשֶׁק שֶׁנִּתְּתָם לִי טוֹב,
אֲבָל לֹא שְׁלִי:
אֲלֶחֶם בְּדַרְכֵי
בְּאֲבָנִים וּבְקָלַע.

.11

"האם אלקי לשם?" "איך שתרצה –
כי זה לא ישנה; אתה לא עד כדי כך
חשוב."

והמלים דבקו בי

כמו קוצים. השביל היה מסתר
מתחת לעלי שלכת; ופה ושם
נחנק הנחל. כשהוא התפרץ,
לשניה הנצו אדוות.

היא דברה ברע לב, אבל זו הייתה אמת:
הייתי שתף לאור החמה, כמו גל אדום,
כמו עלה;

חשבתני זאת והשתזפתי,
ונכון לאותו רגע היה לי טוב.

.14

הגשר
עצמות פלדה שבענו.

.15

אלהים ונושא דברו
המדרכה הזאת עקרה
כמו הר

שבו שמע משה את אלהים –
פתאום ברחוב
נוצץ אל מול רגלי
פגוש של מכונית.

.16

קבצן מושיט ידו
לצוארון פרוה ומלטף אותו בסתר,
גונב לקצות אצבעותיו קצת חמימות.

.17

נער המעלית עובד שעות רבות
תמורת מעות דלות – עבודתו משעממת,
אפרורית –

עוד מתבקש להיות נחמד ולברך
כל משתמש במעלית:
כדי לעמד בזה ברב גבורה,
לובש מדים.

.13

דברי הזעם שלך – כל קללה כוזבת
שוקעת אל תוכי, נוספת לערמה גבוהה
שהצטברה בתחתית. ואני אותו הדבר:
זה לא חלק ממני, אשר נשאר;
זה הנתיב שבו אפסע, ומעליו אזורם.

18.

כעת הם גברים ונשים,
שוב באו לסגד בארונה.

התחנה הזאת של התחנית –
עם האורות, ועמודי פלדה, קשתות
בטון ורכבות –

שכלול משמעותי למערות הקדמונים;
אבל ראו! פה על הקיר –
ציור נאיבי.

21.

החתול הלכן על הדשא
שוכב בשמש ליד הגדר,
נעים להביט בו –

אבל האדון עב הבשר,
שחיב גלוח דחוף,

נשען על פרגולה המסלסלת בענבים
סגלים,

ענבים סגלים סביב בלו,
הוא איש לא נעים.

האם אני נעשה מיזנתרופ?
אתיאיסט?

טוב, אולי זה בכחוס האל.

19.

רכבת תחנית

אנשים זזים, אנשים עומדים, המונים
ועוד המונים; אלף, רבבה של קורות
ברזל –

עמודים;

ברח!

אך כיצד,

כשאתה סגור ברכבת נוסעת?

ולמעלה, ברחוב,

שמש זורחת, כמו שהיא זורחת ביוני.

22.

הסמרטוטר המזקן

שיושב בין ערמות סמרטוטים במרתף

שר:

ככה זה נולד;

זה נולד ככה –

כמו שזה יצא מגוף בלשהו

כדי להסריח:

שום דבר לא ישנה את זה –

לא רחמים, לא טוב-לב.

אשה משתקת,

ידיה רועדות כמו מים,

מאזינה.

20.

משורר עם בקבוק ויסקי וספן

ארוע כואב, בודאי,

המלה

בחדר הסמוך;

צעקות

של מלים וקטעי דבור שלא מתחברים

למשפט

ומשפטים שלא מתחברים לכלום.

פותח את הדלת:

אה, המסדרון מלא –

צאצאי שלשת האמגושים,

”אם אי פעם אקבל עבודה חדשה, אהיה חזק.

צריך להיות חזק
כדי להסתדר. אהיה חזק, בסדר,
הוא אומר במרירות. מוציא חפיסת
סיגריות.

נשארו רק ארבע־חמש.
הוא מביט בי בזוית העין –
בזר שפגש זה עתה; מהסס;
ומציע סיגריה.

.26

אני תמיד מפתע לפגוש, אחרי עשר או
עשרים שנים,
אנשים שהיו עניים וטפשים,
הם עדין עניים וטפשים, כמוכן, אבל
לפחות בחיים –

למרות מלחמות, מגפות, בהלות,
בריאים ושלמים.

היתכן
שיש אלהים בשמים,
למרות הכל?

.27

ביום ראשון, כשהחנות היתה סגורה,
ראיתי עכברה שמנמנה בין העוגות בחלון;
גבירתי היקרות,
שגודשות את בית התה היקר הזה,
אל תחשבנה שרק אתן זכיתן בברכת
אלהים.

מאחוריה

הדרורים מתאספים כלם על עץ אחד
ומשאירים את שאר העצים גלמודים;
והשעון העירוני,
מנהל החשבונות הקשוח,
אומר לנו: יש,
הוא עוד ישכנע אותנו שהלילה גמור.

.23

ספרית אגוד קופר

גברים ונשים שאוחזים בספרים
פתוחים –

ולעולם לא מעבירים עמוד: הם באים
רק למען החם,
לא למען ההארה.

.24

שורת בתים, חלונות אטומים בקרשים;
בית חרשת ריק, חלונות שבורים;
גבעה של עלים מתים ועשבים מתים,
עתונים ישנים ופחיות חלודות.
עכשו הגיעה קבוצה
בבגדים ישנים ונעלים קרועות,
הם אומרים בנימוס:

הדרך, אדוני? אם אפשר,
הראה לנו,
בבקשה, את הדרך.

.25

בחור צעיר מסתובב
בחצר מעש: הוא פטר מהעבודה.

יצור נאה, שרץ ריצה קלה ושקטה
 בכביש החצץ שבין העצים,
 שמעת אותי,
 סובבת ראש מחדד,
 ונתנו מבט ארך זה בנה,
 שועל ואדם;

לאחר מכן נעלמת בלא חפזון בשרכים
 והשארת את הדרך למכוניות ולי –
 לבהונות ולמכוניות של האזרחים.

31

מענן,
 אך העננים –
 בסוף יום ארך –

בצבעי פנינים וורדים;
 האביב ירד
 לרחובות,
 האביב עלה השמימה.

29

השמש שוקעת
 בתוך רקיע אפר –
 מאירה לא יותר מירח;

מהמגדל,
 בצלילים בודדים,
 מנגינת החרף של הפעמונים.

אשה שחרה שפופה פוסעת באטיות
 דרך השלג האטי הנופל.

שב בשקט
 ליד החלון הפתוח
 ותניח לרוח,
 לרוח העדינה,
 לנשף בפניך;

שב בשקט
 ושלב את ידיך –
 רוקן את לבך מפל מחשבה,
 את ראשך מחלום.

30

בחדר המחמם,
 אל תשפט על פי הכביסה על החבל
 מאחורי קיר המחסן –
 באור שמש;

על גגות אחרים
 חבלי כביסה אחרים
 מסתובבים ומסתלסלים;
 כן, רוח נושבת קרה.

32

זריחה בפארק
 אחיד הוא צבעם של עלים
 באפולולית;
 זיזי סלעים

בְּעוֹלָם הַחֲדָשׁ הַזֶּה

אֵינָם מְצַקִּים.

נִדְמָה כִּי הֵיחִידִים שְׁחִיִּים פֹּה

הֵם הַעוֹפוֹת –

הַנַּחַל שֶׁצָּלוּל וְיָרֵק עֲכָשׁוּ –

כִּי חֲדָשׁ מְאִי הִגִּיעַ!

שֶׁעָרָךְ יִצְבַּע, תִּסְרָקֶתְךָ תִּנְנִית,

שֶׁמְלֵתְךָ תִּהְיֶה צְבֻעוֹנִית מִתְמִיד –

כָּבֵר זִכִּית לְשִׁבְחֵי עַל חֵן וְיַפְעָה,

עֵינֶיךָ הַחֲרָדוֹת עוֹד רוֹצוֹת חֲנֻפָּה;

אָבֵל בְּקָרוֹב יִתְקַמְטוּ פְּנֶיךָ

כְּמוֹ כַּדוֹר שֶׁל נִיר, הַמְשַׁלֵּךְ

לְפַח הָאֲשָׁפָה,

לְפַח הָאֲשָׁפָה.

עַד שְׂרוֹאִים אֶת הַשָּׁנִים,

זִרְעוּ סָבִיב מִתְנִיָּה.

.33

נַחַל שֶׁלְפָנַי חֲדָשׁ אֶחָד

בֵּין שְׁתֵּי גְדוֹת שֶׁל שְׁלֵג יָרֵד,

וּבִתּוֹךְ זִרְמוּ הָאֶפֶר רָעֵד,

לֹא פָחוֹת אֶפֶר, הִרְקִיעַ –

הַנַּחַל מִנְרָאָה עֲכָשׁוּ,

כְּמוֹ עֲצֵי הָעֶרְבָה עַל גְּדוֹתָיו,

צָלוּל וְיָרֵק –

כִּי חֲדָשׁ מְאִי הִגִּיעַ:

הַנַּחַל הָיָה אֶפֶר וּמְזוּיָע,

.34

אוֹחוֹ בְּגִבְעוֹל

יִפְיָה שֶׁהָיָה לָהּ,

כְּאֵלוֹ הוּא עֲדִין

וְרֵד.

.35

נְסִיעָה מֵעֶרְבָה

הִרְכַּבְתָּ יוֹצֵאת מְנִי-יִוְרָק, יוֹצֵאת מִהַמְּנַהֵרָה: הַשְּׁלֵג דָּאֻמָּשׁ

בְּפִנּוֹת הַגִּגּוֹת, בְּתַלְמִים שֶׁל שְׁדוֹת חֲרוֹשִׁים

תַּחַת מַחְסֵה שֶׁל עֲצִים עִירָמִים,

בְּצַד אֶחָד שֶׁל הַכְּבִישׁ, בְּגֵדָה אַחַת שֶׁל הַנַּחַל –

הֵיכֵן שֶׁשָּׁמַשׁ הַבִּקּוֹר לֹא מִגִּיעָה;

נַחְלִים סוֹעֲרִים בְּעֶשְׂרִים זָרְמִים בְּמַקְבִּיל;

מִוְרָדוֹת מֵעַל צֶבֶר כְּהָה שֶׁל אֵילָנוֹת חֲשׂוּפִים.

פְּסוֹת גָּשֶׁם-פִּיחַ עַל גַּג הַקָּרוֹן,

עֵשֶׂן הַמְּנוּעַ עוֹלָה לְפָנַי הָאֲשָׁנָב,

וְעַל הָאֲדָמָה הַשְּׁטוּחָה לְצַד הַמְּסֻלָּה

הַשְּׁלֵג מוֹפַח מִסָּבִיב.

למַחֲרַת בְּבִקְרָה, מֵעֵבֶר לְמַגְרָשִׁים, בְּלוֹקִים שֶׁל בְּתִים חֲדָשִׁים;
 בְּתֵי עֵץ יִשְׁנִים עִם מְרַפְסוֹת עֲרֵפִיּוֹת שְׁצוּפוֹת לְמִסְלָה;
 הַתַּחֲנָה מִתְרַחֶבֶת, הָאֲדָמָה מְרַפֶּדֶת בְּמִסְלוֹת אַחֲדוֹת,
 אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּשִׁיקָגוֹ.
 הַשְּׂדוֹת הַשְּׁטוּחִים מְכַל עֵבֶר מְכַסִּים בְּקִלְחֵי תִירָס שֶׁהֵתִיבְשׁוּ,
 נִשְׁבְּרוּ קֶצֶת מֵעַל הַקֶּרְקַע, נִשְׁכְּבוּ עַל הָאֲדָמָה הַשְּׁחֵרָה;
 קִרְחַת בְּתוֹךְ הַשְּׁקָעִים; סוּסִים שְׁעִירִים
 בּוֹרְחִים מֵהֶרְכָּבֶת; סִיחַ שְׁמֵרִים פֶּרְסוֹתוֹ
 מִבֵּיט בָּנוּ; מַגְדָּלִים שֶׁל קוֹרוֹת פְּלָדָה, בְּטוֹר אֵינְסוֹפִי,
 נוֹשָׂאִים מְבָרְקִים בְּשִׁלְשָׁה זוּגוֹת שֶׁל יָדִים מֵעַל הַשְּׂדוֹת. קֶרֶן שְׁמִכְנֶנֶת טִיסוֹת
 מֵאִירָה אֶת הַלִּילָה.

לְבִסוּף מֵאִירָה רַק אֵילַת הַשְּׁחַר;
 הַמִּישׁוֹר מְכַסֶּה בְּעֵשֶׁב צָהָב קָלוּשׁ;
 עֲדָר בְּקָר עֲנָק – פְּרוֹת אֲדָמוֹת צַחוֹרוֹת פָּנִים וְרַגְלִים – רוּעָה,
 גְּבַעוֹת שְׁטוּחוֹת-רֹאשׁ, שֶׁלֵּג בְּשִׁקְעִים בְּמוֹרְדוֹת הַתְּלוּלִים,
 גֶּשֶׁר בְּטוֹן עִם מַעְקָה חֲדָשׁ וְזוֹהָר;
 אֲדָמָה אֲדָמָה; מֵעַל רֶכֶס הַגְּבַעוֹת – הָרִים
 שְׁחוֹרִים, מוֹרְדוֹתֵיהֶם מְצַעִים בְּשִׁלְג, הָרִים שְׁחוֹרִים עִם וְרִידִים שֶׁל שִׁלְג.
 גְּבַעוֹת נְמוּכוֹת מִתְגַּלְגְּלוֹת מְכַסּוֹת מְרוּהָ; לֹא בֵּית, לֹא פֶּרֶה. לְקִרְאֵת הַלִּילָה יוֹרֵד הַשִּׁלְג.

הָאֲדָמָה הַכֶּהָה שְׁטוּחָה עַד הַנְּהָר – זוֹרַחַת עִם הַזְּרִיחָה;
 הַרְחַק מִתְמָרִים הֶהָרִים, כְּחָלִים וְסַגְלִים;
 כְּחַל הַשָּׁמַיִם נַעֲשֶׂה סַגַּל, וּבִתּוֹכּוֹ זוֹהָר כּוֹכֵב.
 שְׁמָמָה לְבָנָה בְּשִׁלְג מְהוּל בְּמְרוּהָ;
 הֶהָרִים בְּצַפּוֹן לְבָנִים. הֶרְכָּבֶת פּוֹנָה
 דְּרוּמָה. סְבִיבְנוּ סְלָעִים;
 סְלַע אֶפֶר וְסְלַע אָדָם; סְלַע צָהָב וְסְלַע אָדָם;
 מְצוֹקִים עֵירָמִים מְכַל צִמְחָיָה; קִירוֹת שֶׁל סְלַע אָדָם מִתְפּוֹרָר;
 הַר מְכַסֶּה בְּסְלָעִים, טְרָשִׁים, אֲבָנִים;
 וְאִף יִצּוֹר חֵי
 חוּץ מִצְפוֹר גְּדוּלָה
 שְׁעָפָה לְאֵט.

הָאֲדָמָה לְצַד הַדֶּרֶךְ יִרְקָה עִם עֵשֶׁב זֹהָר;
הָעֵצִים לְאֶרֶץ הַנְּהָר הַבְּצִי זֹהָרֵי נֶצְנִים;
הָעֵצִים בְּעֵמֶק כְּבֹר הוֹצִיאוּ עָלֵים יִרְקִים.
דְּקָלִים בְּרַחוּבוֹת שְׁבַעִיר.
פְּרָחִים סְגָלִים וּלְבָנִים בְּמִדְבָּר.
חוֹל לֶבֶן בְּגָלִים חֲלָקִים.
מִישׁוֹר חֲצָצִי, כְּמוֹ אֲדוּוֹת עַל הַמַּיִם.
אוֹרוֹת בּוֹדְדִים; אוֹרוֹת מְרַבִּים; אוֹרוֹת לְאֶרֶץ כְּבִישִׁים, אוֹרוֹת לְאֶרֶץ רַחוּבוֹת אֲרָפִים,
וּלְאֶרֶץ רַחוּבוֹתֶיהָ שֶׁל לוֹס אֲנֶגְלָס.